

O B R I S I

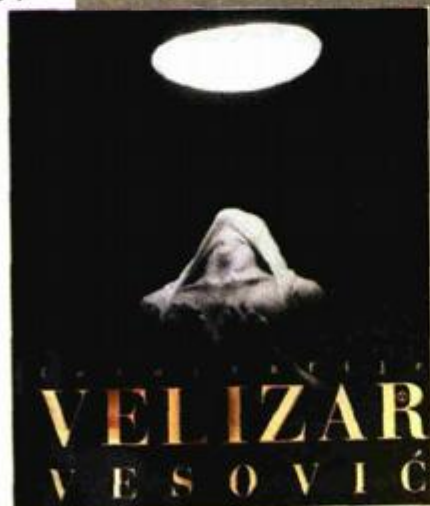

Piše: Branka Hlevnjak

Fotografije Velizara Vesovića

U Fotoklubu Zagreb je predstavljena fotomonografija fotografa Velizara Vesovića (Užička Požega, Srbija, 1948.) koja čini presjek njegova fotografskog i fotoreporterskog djelovanja koje je započeo 1985. kao stalni suradnik tjednika *Danas*, potom *Arene*. Radio je i kao snimatelj na HRT. Najviše ga se pamti po činjenici da je pripadao naraštaju fotografa koji je djelovao u omladinskim časopisima *Polet* i *Studentski list* iako je Velizar vrlo brzo proširio svoju suradnju na niz tjednika (*Oklo*, *Hrvatsko slovo*, *Studio*, *Globus*, itd.) i novina (*Večernji list*, *Vjesnik*, *Novi list*, *Slobodna Dalmacija*, itd.). Kao profesionalni fotograf fotografirao je i za opremu udžbenika, kataloga, knjiga, oglasa i plakata. Opsežna monografija na 300 stranica uz predgovor Ivice Župana, prikazuje odabir crno-bijelih i kolor fotografija koje su i nehtjeđuc postale kronologija ljudi, događaja, prirodnih, urbanih i kulturnih zbivanja u proteklih trideset i više godina. S obzirom na vremenski raspon i na tematsku širinu iz koje je nastao ovaj monografski odabir, svaka fotografija, ili njihov kratki niz, ima svoju cjelovitost, svoju uzbudljivost ne samo u likovnom, nego i sociološkom i duhovitom smislu.

Velizar Vesović je majstor opažanja i nije ovisan samo o spektaklima, gdje nalazi svoju mjeru fotografiranja, nego i kritičkim okom bilježi zapuštena mjesta, neobične strukture bilo prirodne bilo artificijelne, a izvrsno kontekstualizira portretirane s pozadinom. Ono što je nekad bilo alternativno pa i marginalizirano danas je dobilo na aktualnosti, štoviše na elitnosti. Takva je cijela serija fotografija o performansama Tomislava Gotovca, koje je Velizar redovito pratio, osobito one vezane za promotivnu prodaju *Poleta*. Pratio ga je, međutim, i na turnejama i to 1984., u doba kada je Velizar napuštao crno-bijeli film i posvećivao se kolor-fotografiji. Knjiga za gledanje i vremeplovski užitek.

ŽUMBERAČKA BAŠTINA U ARHEOLOŠKOM MUZEJU

TIHI SVJEDOCI VJERE, BAŠTINE I RASKOŠI

Dana 21. ožujka 2017. u Arheološkom muzeju u Zagrebu otvorena je izložba "Tih svjedoci vjere, baštine i raskoši". Crkva sv. Nikole biskupa u Žumberku - konzervatorsko-restauratorski radovi. Za vrijeme trajanja izložbe, do 30. travnja, organizirana su predavanja, radionice za djecu i odrasle, predstavljanje knjige i glazbeni nastupi

Crkva sv. Nikole biskupa srednjovjekovna je građevina s dugom poviješću i kontinuitetom korištenja. Nalazi se u selu Žumberak, a donedavno je bila središte župe. Arhivska i povijesna istraživanja upotpunila su otkrića vezana uz arhitekturu crkve te njezine faze i opremu. Iako radovi još nisu u potpunosti završeni, rezultati iznenađuju i oduševljavaju. Groblje oko crkve sv. Nikole biskupa u funkciji je od 14. do 18. stoljeća. Do sada su arheološki istražena 254 groba kao i kosturnica s posmrtnim ostatcima 223 pokojnika. Time su otkriveni običaji nekadašnjeg žumberačkog stanovništva vezani uz život i smrt te posebno bogatu i jaku pobožnost. Dok su u 14. i 15. stoljeću pokojnike ukapali u zemljane rake umotane u mrtvačko platno pa su stoga ti grobovi uglavnom bez arheoloških nalaza, u 16. stoljeću dolazi do promjene pogrebnih običaja. Pokojnici se u novom stoljeću ukapaju odjeveni u bolju odjeću, najčešće s nabožnim predmetima kao što su križevi, krunice i svetačke medaljice. Ovi predmeti svjedoče ne samo o osobnoj pobožnosti, omiljenim svecima i vjerskim običajima nego i o mobilnosti stanovnika. Žumberčani su odlazili na hodočašća unutar današnje Hrvatske, ali i u Italiju, Austriju i Njemačku. U kripti u svetištu crkve pronađen je svileni prsluk i kožnate cipele u lijesu plemkinje.

Strpljivim i zahtjevnim radovima rekonstruirana je plemićka nošnja 17. stoljeća, a prsluk i cipele plemkinje iz Žumberka prvi će puta biti predstavljeni javnosti. Ova izložba rezultat je višegodišnjih konzervatorsko-restauratorskih istraživanja Hrvatskog restauratorskog zavoda te može služiti kao primjer interdisciplinarnog pristupa i izvrsne suradnje među znanstvenim i kulturnim institucijama.

Izložbu je otvorio pomoćnik ministriculture Davor Trupković.

U izložbu uvodi dio o konzervatorsko-restauratorskim radovima na crkvi koji još nisu u potpunosti dovršeni te rezultatima istraživanja koji upotpunjuju spoznaje o arhitekturi crkve i njezinoj povijesti. Slijedi prostorija koja, sadržavajući nalaze s groblja oko crkve sv. Nikole biskupa, koje je bilo u funkciji od 14. do 18. stoljeća, otkriva život i običaje tamošnjeg stanovništva i svjedoči o njihovoj velikoj pobožnosti. Doznalo se da su se ukopi odvijali pod okriljem Katoličke crkve, a grobovi nisu bili obilježeni ili su obilježeni samo humkom ili drvenim križem.

Na izložbi su prvi put javnosti predstavljeni rekonstruirani svileni prsluk i kožne cipele plemkinje iz Žumberka iz kripe u svetištu crkve koji potječu iz 17. stoljeća. Izložba je rezultat višegodišnjih konzervatorsko-restauratorskih istraživanja Hrvatskog restauratorskog zavoda te interdisciplinarnu suradnje među znanstvenim i kulturnim institucijama.

„Arheološka istraživanja dala su nam razne demografske podatke o žumberačkom stanovništvu i načinu njihova života“, rekla je Ana Azinović-Bebek iz Hrvatskog restauratorskog zavoda, koja je uz Ljubu Gamulina autorica izložbe. Tajana Pleše, v. d. ravnateljice Hrvatskog restauratorskog zavoda, smatra kako je vrijednost izložbe u njezinim nematerijalnim rezultatima jer se „zahvaljujući dobivenim spoznajama dobilo nešto puno vrijed-

nije, a to je znanje koje će pomoći da se baština bolje razumije i čuva“. U razdoblju srednjeg vijeka područje Žumberačkog gorja predstavljalo je pogranično područje između Ugarskog Kraljevstva i Njemačkog Carstva, a na uzvisini iznad crkve sv. Nikole nalaze se ostatci grada Žumberka, koji se prvi put spominje 1265. Sanjin Mihelić, ravnatelj Arheološkog muzeja u Zagrebu, ocijenio je kako ta izložba unosi pojmove koji sažimaju ono što Žumberak jest – tih i nenametljiv, a prekrasan kraj. „Mala smo općina, ali imamo jako zanimljivu povijest“, istaknuo je Zdenko Šiljak, načelnik Općine Žumberak, apelirajući na veća sredstva za sanaciju te crkve kako bi ona mogla služiti svojoj svrsi. Nazočne su pozdravili i predstojnik Ureda za kulturna dobra Zagrebačke nadbiskupije mons. Nedjeljko Pintarić te kaljski župnik mons. Juraj Ferneić. (culturenet.hr/hs)